

Neushoorn(verzorger) Henk heeft het voor elkaar

In onze serie over neushoornverzorgers in de dierentuin, sprak Annelies Pouw met Henk de Roos, neushoornverzorger in Safari Beekse Bergen.

De eerste zuidelijke witte neushoorns arriveerden in Safari Beekse Bergen in september 1972 vanuit het Umfolozi reservaat in Zuid-Afrika; de tijd waarin in Afrika al een ware strijd geleverd werd voor het behoud van de neushoorn. Tegenwoordig lopen er in Safari Beekse Bergen 10 witte neushoorns rond. Henk de Roos werkt hier sinds 4 jaar als dierenverzorger. De laatste 2 jaar is hij vooral in de buurt van de neushoorns te vinden. Om de sfeer op de neushoornafdeling te proeven ben ik uitgenodigd om een dagje met hem mee te lopen op de afdeling, in het Safaripark beter bekend als sectie 3. Henk is een enthousiaste en veelzijdige man die met grote passie over zijn werk en 'zijn' neushoorns praat. In dit interview vertelt hij over het werken op de neushoornafdeling en geeft hij zijn visie over het omgaan met dieren.

» Dierenverzorgers zijn meer dan alleen maar poepoloog «

Safaripark Beekse Bergen, gelegen te Hilvarenbeek, bestaat uit een terrein met een totale oppervlakte van 120 ha. De neushoorns hebben daarvan ongeveer 8 ha ter beschikking. Het buitenterrein delen de neushoorns met onder andere de eland-antilopen, blesbokken, springbokken en de watoessirunderen: diersoorten die in Afrika ook in hun leefomgeving

voorkomen. De neushoorngroep bestaat uit 2 mannen, Balthazar (33) en Gilou (10). De vrouwenafdeling wordt vertegenwoordigd door: Mira (33), Pacha (32) en Nel (32). Zij zijn alle drie geboren in het wild in Afrika. Karlijn (17), Ansje (14), Yvonne (12), Miriam (10) en Dounia (4) zijn allen in het Safaripark ter wereld gekomen.

Ik ben zo slim geweest om wat later op de ochtend langs te komen; de stallen zijn al uitgemest en de neushoorn'vrouwen' mogen naar buiten. Even later mag Gilou achter ze aan. Gilou wordt door het vrouwenperk naar buiten geloodst en hij maakt daar meteen handig gebruik van: zorgvuldig wordt alle mest besnuffeld en zo weet hij of er nog tochtige vrouwen in de groep zijn. Omdat het voor Gilou, vanwege zijn slechte zicht, moeilijk is om de groep neushoorns op de vlakte te vinden, 'brengen' we hem daar naar toe. "Giiiiiioe", roept Henk. "Giiiiiioe, kôm op". Gilou reageert direct op de stem van Henk en komt achter de auto aangerend. "Je moet wel goede stembanden hebben als je hier werkt. De eerste dagen dat ik hier werkte was ik behoorlijk schor."

Je hebt wel een bijzondere baan, vind je zelf ook niet?

"Ja, het is geweldig om van je hobby je werk te kunnen maken. Elke dag is weer een droom. Het werk van dierenverzorger is wel een roeping; het moet in je bloed zitten. Vroeger dachten mensen dat als je een kruiwagen vast kon houden, je dierverzorger kon worden. Tegenwoordig ligt dat wel anders: voor de functie van dierenverzorger wordt een diplo-

ma gevraagd. Kennis hebben van de diersoort is erg belangrijk om de dieren goed te kunnen verzorgen."

Waarom ben je eigenlijk op de neushoornafdeling gaan werken?

"In eerste instantie had ik weinig met neushoorns, maar het is eigenlijk gekomen door het gedrag van deze dieren".

» De neushoorns zijn nu een beetje familie van me geworden. En dat is eigenlijk erg fout in dit beroep «

Meteen wordt Henk al afgeleid van het interview, want hij ziet iets interessants op de vlakte: "Hee, kijk daar! Daar komt zo een dekking. En bij wie? Bij Dounia. Maar dat is helemaal interessant", roept Henk. Dounia heeft er blijkbaar toch niet zoveel trek in en ze loopt weg van Gilou. Maar eh... door het gedrag zei je?

"Ja, de witte neushoorn is de meest sociale neushoornsoort die er bestaat. En af en toe lijkt het wel of ze aan het bedenken zijn wat ze gaan doen. Ze kunnen het je als dierverzorger soms heel moeilijk maken. Neushoorns proberen je echt uit. Dit alles is natuurlijk wel een beetje antropomorfistisch gedacht... Ik vind neushoorns dieren met uitstraling; ze maken wat bij je los. De neushoorns hier in het safaripark zijn nu een beetje familie van me geworden. En dat is eigenlijk erg fout in dit beroep".

Heb je nu ook een goede band met de dieren hier?

"Ja, vooral met Balthazar. Balthazar heeft veel vertrouwen. Zelfs als hij bijvoorbeeld een injectie krijgt, wat

toch vervelend en pijnlijk is, komt hij op een gegeven moment steun bij je zoeken. Belangrijk is dan wel dat je de dieren met respect behandelt. Behandel je een dier met respect, dan krijg je er ook respect voor terug. Als je onnodig op een dier inslaat, dan krijg je juist een averechtse reactie. Natuurlijk moet je wel blijven denken om je eigen veiligheid”.

Wat trekt je nu eigenlijk zo aan in dieren?

“Dieren zijn onberekenbaar en ik wil verrast worden. Soms heb ik wel meer met dieren dan met mensen. Dit mag ik eigenlijk helemaal niet zeggen, want misschien komt dat ook wel doordat ik meer contact heb met dieren. Ik ben heel select in mijn vriendenkring. Alleen mensen die iets te vertellen hebben en iets zinnigs doen interesseren mij. Sommige mensen zijn zo beperkt en burgerlijk. Ik kan af en toe gewoon beter met dieren omgaan. Mijn honden zijn eigenlijk de enige twee vrouwen met wie ik het langere tijd heb volgehouden.”

Henk schiet na het zeggen van dit laatste in de lach.

Ik heb begrepen dat je laatst een keer een rondleiding gegeven hebt. Vind je het contact met de bezoeker belangrijk?

“Ja, zeer zeker. Vooral bij de kinderen. Want zij zijn de toekomst. Ik heb dit werk namelijk ook gekozen, wel een hele naïeve gedachte natuurlijk, om de wereld wat te veranderen ten opzichte van dieren. Hoe we naar dieren kijken bijvoorbeeld. Als kleine kinderen al weten hoe ze met dieren om moeten gaan, en zij geven dat weer door aan de volgende generatie, krijgen de dieren misschien wel een betere leefomgeving.

» Als dierenverzorger ben je een ambassadeur voor een bepaalde diersoort «

Ik vind dat dus heel belangrijk en als dierenverzorger ben je eigenlijk een soort ambassadeur voor een bepaalde diersoort. Daarbij hebben we hier in het Safaripark een leuke collectie neushoorns. En als je mensen kunt confronteren met een neushoorn, dan maakt dat veel meer indruk dan het verhaal alleen”.

Volg je de ontwikkelingen op het gebied van de neushoorns?

“Dat zou ik eigenlijk vaker moeten doen. Het is natuurlijk van belang om op de hoogte te blijven van hetgeen je verzorgt. Om maar een onderwerp te noemen: onvruchtbaarheid bij mannen. Als je twee mannen van dezelfde soort bij elkaar houdt, kan het zijn dat onvruchtbaarheid optreedt; dat heb ik tenminste gehoord van een collega. Dat zijn natuurlijk wel heel interessante dingen. Gilou heeft hier bijvoorbeeld al een aantal keren gedekt, maar zonder resultaat”.

Kort geleden heeft jullie afdeling twee mensen uit Oeganda op bezoek gehad. Dat was vlak voor de herintroductie van de neushoorn in Oeganda. Ik heb begrepen dat ze hier in het Safaripark geweest zijn om te leren hoe je met neushoorns om moet gaan. Vind je dat niet een raar idee?

“Ja, het is zeker raar dat mensen uit het land van herkomst hier komen om kennis te maken met een diersoort die daar uitgestorven is. Maar ik zie het eigenlijk meer als een noodzakelijk kwaad. In Oeganda zijn ze bezig met een nieuw fokprogramma en alle hulp die kan meespelen in het goed functioneren van het programma is welkom. Het safaripark heeft blijkbaar internationaal een hele goede naam opgebouwd. Voor onszelf was het trouwens ook een goede leerschool. Het heeft namelijk het besef teweeggebracht dat mensen daar heel arm zijn. Ze zijn blij met de kleinste dingen. Soms liepen die jongens hier in het safaripark zelfs dansend over de vlakte, met zang en alles erbij. Ja, het was één groot feest... Het heeft ons weer met beide benen op de grond gezet en ik heb heel veel respect voor hen gekregen.”

“Hé ventje” (Henk tegen Gilou) “kom jij ook even kijken? Is goed hoor.”

Pacha staat dicht bij de weg en Henk vindt het dan ook tijd om haar daar weg te halen, uit veiligheid voor de bezoekers. Maar ondertussen is Gilou recht voor de auto gaan staan met zijn hoorn tegen de voorkant van de auto gedrukt. "Het probleem is nu", zegt Henk "dat ik niet recht achteruit kan rijden, want dan denkt Gilou dat hij gewonnen heeft en daar krijg je allemaal weer problemen van. Gilou weg!" roept Henk. Geen reactie. Henk stapt daarop de auto uit en zwaait met een grote rubberen stok naar Gilou die daarna terugdeinst. We gaan op weg naar Pacha. We rijden

haar te hard gaat, legt ze haar oren in de nek en houdt Gilou zich in.

Heb je veel tijd om de neushoorns te bestuderen?

"Niet echt. Normaal staat één persoon de hele dag op de afdeling. Die moet dan behalve de dieren observeren (kijken of er geen gevaarlijke situaties ontstaan) ook de hooiplaats zuiver houden, mest verwijderen, reparaties aan het hekwerk verrichten, verrijking in de omgeving installeren enz. Af en toe ben je met z'n tweeën, maar dan kom je er ook niet echt aan toe, want je moet toch

en die voelen zich duidelijk op hun gemak bij Henk. Ze gaan er eens goed voor staan. "Dit vind ik een geweldig moment van de dag; ik word hier zelf altijd heel rustig van", zegt Henk.

» Het welzijn van de dieren komt voor mij op de eerste plaats «

Als je hier nu iets mocht veranderen, wat zou dat dan zijn?

"Ik zou hier graag een weegschaal willen hebben. Aan het gewicht van een dier kun je namelijk veel aflezen. Daarbij zou ik schaduwplekken (meer bomen) op de vlakte willen hebben. Ans heeft namelijk een keer een zonnesteek opgelopen. En meer verrijking buiten, bijvoorbeeld meer schuur- en beukpalen. Daarbij mag het buitenperk van Balthazar en Gilou wel iets groter. Het zal hun welzijn verbeteren. Het welzijn van de dieren komt voor mij op de eerste plaats."

Wil je nog iets toevoegen aan dit gesprek?

"Ik denk dat we nog veel kunnen leren van dieren. Ik hoop dan ook dat we beter gaan nadenken over wat we sommige dieren in de natuur aandoen. Ja, en dat lijkt me dan meteen een mooie afsluiting van dit gesprek."

Foto: Annelies Pouw

over de vlakte. De grond onder ons is, anders dan de naam doet vermoeden, allerm minst vlak en mijn handschrift verandert dan ook meteen in een soort hiërogliefen. Achter ons staan Dounia en Gilou met de hoorns bijna tegen elkaar.

"Dat is spel", zegt Henk "kijk maar eens naar die oortjes. De oren zijn niet in de nek gelegd en je hoort ook geen gebrom". Gilou is heel stoer aan het doen. Hij schraapt met zijn hoorn over de grond. Dounia bekijkt Gilou. Dan raken hun hoorns elkaar heel even en Gilou maakt een sprongetje van opwinding. Nu moet niet gedacht worden dat het spel er voorzichtig aan toe gaat: Dounia heeft bloed op haar voorhoofd (daar is de huid dun en snel beschadigd). Maar als het

eerst je werk afmaken, zoals bijvoorbeeld het schoonmaken van de stallen van de neushoorns, watoessirunden, springbokken, elandantilopen, blesbokken en wrattenzwijnen. In een week tijd scheppen we een behoorlijke hoeveelheid poep weg. Daarnaast moet je nog veel dingen coördineren; we moeten bijvoorbeeld zelf het voer regelen en soms heb je stagiaires erbij die je moet begeleiden."

"Kijk, kijk, kijk," (giegel, giegel) "zag je dat bekkie?" (Ans probeert zich te bemoeien met Dounia en Gilou). Later gaan we als afsluiting van de dag nog even de stal in. Alle neushoorns staan nu binnen. Henk praat tegen de neushoorns. "Dag schatje. Ja, het is allemaal goed." Henk aait de neushoorns

Wist je eigenlijk dat ze in de Zoo van Antwerpen neushoorn Henk gehad hebben?

"O ja? En, had hij veel vrouwen om zich heen?" Ik geloof het wel, maar die zijn allemaal al weer vertrokken. "Typerend." (lacht). Henk is trouwens ook al weer weg. Die zit in het zonnige zuiden, geloof ik. "O, dus dan heeft Henk het uiteindelijk toch wel weer goed voor elkaar." Ja, inderdaad. Henk barst nu echt in lachen uit. Het was een bijzondere dag. Hierbij wil ik Henk nogmaals bedanken voor zijn uitnodiging om een dag mee te lopen op de neushoornafdeling van Safari Beekse Bergen.

Annelies Pouw